GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe şése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SĖ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 191. Vinerĭ 12 (24) Octomvre 1884.

Nou Abonamentŭ
la
„Gazeta Transilvaniei.“

Cu 1 Octomvre st. v. 1884 s'a începutŭ **unŭ nou abonamentŭ**, la care învitămŭ pe onoraţii amicĭ şi sprijinitorĭ ai foiei nóstre.

Abonamentulŭ: **Pentru Austro-Ungaria** cu posta: pe trei lunĭ 3 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe unŭ anŭ 12 fl. **Pentru România şi streinătate:** pe trei lunĭ 9 francĭ, pe şése lunĭ 18 francĭ, pe unŭ anŭ 36 francĭ.

Rugămŭ pe d-nii abonaţi, ca sĕ binevoiască a-şi reînoi de cu vreme prenumerările, pentru ca trimiterea ḍiarului sĕ nu se întrerupă.

REDACŢIUNEA „GAZETEI TRANSILVANIEI.“

Braşovŭ în 11 (23) Octomvre.

Totŭ mai ameninţătóre devine situaţiunea în Croaţia şi se pare că conflictulŭ iscatŭ între deputaţii dietei din causa proiectului de adresă a Starcevicianilorŭ va avea nisce urmărĭ fórte rele.

Modulŭ de procedere alŭ maiorităţii din dieta croată faţă cu adresa Starcevicianilorŭ nu putea sĕ fie mai nemeritŭ pentru de a provocá nouĕ turburărĭ. Par'că unŭ duhŭ necuratŭ le şoptesce se lucre tocmai aşa şi nu altfelŭ.

Nu voimŭ se cercetămŭ décă se potrivesce cu parlamentarismulŭ, ca, după ce fiecărei partide îĭ este ertatŭ a presentá unŭ proiectŭ de adresă, preşedintele camerei sĕ vină şi sĕ pronunţe în numele dietei şi alŭ naţiunei anatema asupra unui asemenea proiectŭ de adresă şi încă înainte de a se fi începutŭ discusiunea. Destulŭ că preşedintele Hrvat a făcutŭ o asemenea declaraţiune condamnatóre, care produse o nespusă turburare în dietă, despre a căreia sfĕrşitŭ încă n'amŭ aflatŭ nimicŭ.

Se putea prevedé cu signritate, că Starcevicianii nu vorŭ primí declaraţiunea lui Hrvat în tăcere, ci vorŭ protestá energicŭ în contra acusărei de nelealitate şi de înaltă trădare.

Indată după cetirea declaraţiunei Starcevicianii cerură cu mare sgomotŭ, ca preşedintele sĕ-şĭ retragă cuvêntulŭ, ḍicêndŭ că nu vorŭ ertá sĕ se ţină şedinţă mai înainte de a li-se dá acésta satisfacţiune.

Starcevicianii şi-au ţinutŭ cuvêntulŭ şi în şedinţa următóre din 21 l. c., care a duratŭ numai vre-o ḍece minute, din causă că preşedintele n'a voitŭ se satisfacă cererei lorŭ. In mijloculŭ celui mai asurḍitorŭ sgomotŭ preşedintele propuse ca sĕ se eschidă din dietă 12 Starcevicianĭ şi închise şedinţa,

Nicĭ mijloculŭ acesta de a-i eschide pe estremĭ nu ni se pare nicĭdecum nemeritŭ. Urmarea acesteĭ eschiderĭ va fi că scandalele din dietă se vorŭ continua cu mai mare vehemenţă afară din dietă şi că în casulŭ acesta parlamentarismulŭ croatŭ va fi şi mai ameninţatŭ.

Nu scimŭ cum va puté guverná Banulŭ cu o dietă trunchiată şi c'unŭ poporŭ agitatŭ în gradulŭ supremŭ. Póte ar fi fostŭ mai bine sĕ se amâne dieta şi sĕ se guverneze Croaţia făr' de parlamentŭ. Guvernulŭ ungurescŭ însĕ ar vrea sĕ se evite acésta cu ori-ce preţŭ séu sĕ se amâne „amânarea“ dietei câtŭ mai multŭ, ca sĕ nu se ḍică, că Ungurii şi sluga lorŭ, Banulŭ, sunt de vină că s'au întrodusŭ earăşĭ stărĭ esceptionale în Croaţia.

Ori cum va fi, idea că Ungurii suutŭ de vină la tóte, a prinsŭ rădăcinĭ, atâtŭ de afunde la poporulŭ croatŭ, încâtŭ nu va puté ajutá nicĭ unŭ feliu da apucătură în privinţa acésta.

Bine observă o fóie din Viena, că cei din Pesta nu dau în totdéuna atenţiune seriósă celorŭ ce se petrecŭ în Agramŭ. Ei parŭ a fi mulţămiţĭ acum cu aceea, că dieta croată a alesŭ deputaţii pentru camera din Pesta.

Dér nicĭ o eventuală amânare a dietei din Agramŭ nu póte decâtŭ numai amâná conflictulŭ pe unŭ timpŭ óre-care. Va vení timpulŭ când va trebuí sĕ se voteze budgetulŭ croatŭ, şi décă se va continuá starea de lucrurĭ actuală, acésta nu se va puté ajunge pe cale ordinară constituţiunală. Atuncĭ absolutismulŭ va trebuí sĕ iea loculŭ constituţionalismului în Croaţia, ceea ce póte avé urmărĭ fatale şi pentru Ungaria.

CRONICA POLITICĂ.

Declaraţii peste declaraţii. Pre când preşedintele dietei croate, Hrvat, făcea o declaraţiune în contra Starcevicianilorŭ, ministrulŭ-preşedinte Tisza dojenea aspru pe antisemiţii din dietă, asemenea printr'o declaraţiune. Elŭ ḍise, că nu voiesce sĕ între în discusiune cu antisemiţii, dĕr fiindcă fructele agitaţiunei lorŭ suntŭ ferestrii sparte, spoliarea şi maltratarea cetăţenilorŭ, trebue sĕ se ia alte mijlóce în contra antisemiţilorŭ. Ca şi d. Csernatony în »Nemzet« vorbesce şi d-lŭ Tisza, stăpânulŭ lui, de înveninarea poporului prin lăţirea învĕţăturilorŭ antisemite şi promite între aplause că elŭ, Tisza, va pune stavilă acestei înveninărĭ. Pentru scopul acesta Tisza va cere dela dietă, ca sĕ-i dé mijlócele de lipsă spre a împedecá efectul discursurilorŭ agitatorilorŭ antisemiţĭ. »Mĭ sângeréză inima, esclamă d-lŭ Tisza, de câte orĭ sufere unŭ nevinovatŭ séu unŭ omŭ sedusŭ de alţii, unde dreptatea crede, ca nu elŭ, ci acela, care l'a sedusŭ sĕ fie pedepsitŭ.« Ce arŭ fi de ministrulŭ-preşedinte şi de soţii lui în guvernare, décă s'ar aplicá şi asupra lorŭ cu rigóre acestŭ principiu?

*

Ministrulŭ preşedinte Tisza a presenttatŭ camerei deputaţilorŭ proiectulŭ de lege privitorŭ la reforma camerei magnaţilorŭ. Pe viitorŭ nu va mai formá numai naşcerea dreptulŭ de a avé cineva locŭ şi votŭ în camera magnaţilorŭ, ci şi meritele distinse pe têrêmulŭ publicŭ potŭ deschide unui omŭ uşile primei camere. După noulŭ proiectŭ de lege dară întrarea în camera magnaţilorŭ o va înlesní a) moştenirea, b) anumite demnităţĭ şi oficii, c) numirea pe vieţă de cătră monarchŭ, şi d) alegerea din partea dietei croate-stavone în sensulŭ paragrafului de lege îndrumătorŭ. Importantă e aceea hotărîre din proiectulŭ de lege, după care familii de magnaţĭ, care posedŭ indigenatulŭ ungurescŭ, dar ai cărorŭ membrii de familiă au cu tóte acestea locŭ şi votŭ în camera seniorilorŭ din Austria, numai atuncĭ îşĭ potŭ esercitá dreptulŭ lorŭ în camera magnaţilorŭ, décă din aceştĭ membri de familiă aceia, carĭ au ajunsŭ deja alŭ 24 anŭ alŭ etăţii, pană la 1 Iulie 1885, ér cei mai tinerĭ după 6 lunĭ de la ajungerea anului 24, vorŭ declará ministrului-preşedinte ungurescŭ, că ei voescŭ sĕ esercite acestŭ dreptŭ numai în camera magnaţilorŭ ungurescĭ.

*

Mare bucuriă domnesce în tabera liberalilorŭ din Belgia. Ei au învinsŭ la alegerile comunale în tóte oraşele afară de Brügge şi Mechelu, unde au reeşitŭ clericalii. Asemenea au învinsŭ în o mulţime de localităţĭ mai micĭ şi pe acolo pe unde mai nainte erá ocupatŭ têrêmulŭ de clericalĭ. Nemulţămirea cu noua lege de scólă şi cu noulŭ ministeriu Malou a contribuitŭ multŭ la acéstă victoriă a liberalilorŭ. Cu tóte astea nu e probabilŭ că ea va schimba ceva în situaţiunea interióră politică a Belgiei. In Bruxella, unde liberalii au învinsŭ cu 3750 voturĭ, stradele erau îndesate de poporaţiune care salutá fiecare scire, ce sosea din provinciă în favórea liberalilorŭ, cu strigărĭ nesfîrşite entusiastice.

Din dieta Croaţiei.

Aşteptările Maghiarilorŭ, că actuala sesiune a dietei croate va decurge în linişte, au fostŭ înşelate. Scenele ce se petrecŭ în dietă iau din ḍi in ḍi unŭ caracterŭ totŭ mai acutŭ.

In şedinta dietei dela 20 Octomvre n. Starcevicianii cerură, ca preşedintele dietei sĕ-şĭ retragă cuvintele, prin care i-a declaratŭ de nelealĭ din causa proiectului lorŭ de adresă, căcĭ elŭ n'are dreptŭ sĕ vorbéscă în numele dietei şi alŭ poporului. Nefăcêndŭ preşedintele acésta, Starcevicianii vorŭ împedecá orĭ ce desbatere din dietă, în contra Starcevicianilorŭ. Când preşedintele şi-a terminatŭ declaraţiunea cu cuvintele: „Trăiască pré graţiosulŭ nostru rege!« toţĭ deputaţii s'au ridicatŭ, pe când starcevicianii au şeḍutŭ.

După cetirea declaraţiunii, preşedintele dă cuvêntulŭ raportorului comisiunei de adresă, Miscatovicĭ.

Hincovicĭ: Mai nainte amŭ sĕ declarŭ în numele partidei drepte.... Preşedintele: Amŭ datŭ espresiune lealităţii şi credinţei catră Regele; acésta nu póte sĕ se facă obiectŭ alŭ desbaterilorŭ. (Zsivio în drepta; desaprobărĭ furtunóse în stênga). — Hincovicĭ: Mie mi se cuvine cuvêntulŭ! — Preşedintele: Nu! (Sgomotŭ. Strigăte în drepta: Ascultaţĭ pe referentulŭ! In stânga: Hincovicĭ are cuvêntulŭ.) — Barcicĭ sbieră: E calomniă, sĕ învinovăţiţĭ drepta de înaltă trădare. (Strigăte în drépta: »Adresa d-vóstră e aşa!« Starcevicianii se ridică cu toţii de pe băncile lorŭ şi strigă înverşunatŭ.) — Baronulŭ Rucavina; Voi nu sunteţĭ representanţĭ ai naţiunei, ci slugĭ ungurescĭ! (Arătândŭ pe Banulŭ) Vedeţĭ, ăstŭ flăcău maghiarŭ e domnulŭ vostru! — Bacarcicĭ: Afară cu ăstŭ flăcău maghiarŭ. — Valusnic: Suntemŭ supuşĭ credincioşĭ ai Regelui! — Pilepicĭ: Banii suntŭ lealitatea vóstră. Acum vaţĭ datŭ pe faţă natura de spionŭ poliţienescŭ. Denunţătorĭ sunteţĭ. Preşedintele trebue sĕ-şi retragă cuvintele, de nu şedinţă nu se va ţiné! (In sgomotulŭ făcutŭ de Starceviciani se ridică acum şi în drépta vocĭ ameninţătóre: »Afară cu ei!«) — Pisacicĭ Chemaţĭ gendarmii! — Folnegovicĭ: Cu lealitatea vóstră simulată o se ajungeţĭ tare departe! Nu voiţĭ sĕ-i spuneţĭ Regelui adevĕrulŭ! —

De óre ce referentulŭ nu póte apucá sĕ vorbéscă, preşedintele sistézá şedinţa. Sgomotulŭ continuă. Starcevicianii gesticulésă înverşunaţĭ cătră maioritate, căreia îi aruncă batjocurĭ câte nu'şĭ mai póte închipuí omulŭ, ér după ce preşedíntele redeschide şedinţa, se reînoesce scena de mai nainte, şi icĭ colo în mai mare mĕsură. Membrii maiorităţii părăsescŭ locurile lorŭ, în vreme ce Starcevicianii strigă: Orĭ îşĭ retrage cuvintele, orĭ ne lasă sĕ vorbimŭ!« —

Pisacicĭ (cătră preşedinte): Josŭ cu nemerniculŭ! — Falnegovicĭ: Dreapta nu se ofensă, josŭ cu elŭ! — Starcevicianii strigă ameninţândŭ cu pumnii pe preşedinte: Josŭ cu coţcarulŭ ăsta! Josŭ cu calumniatorulŭ! — Folgenovicĭ: Ruşine sĕ vĕ fie ticăloşilorŭ! Aveţĭ stipendiu acum, puteţĭ disolvá camera! — Pilepicĭ şi Radosevicĭ: Sĕ presidese vice-preşedintele! — Bancaricĭ: Sĕ vie flăcăulŭ ungurescŭ de are curagiu! — Pavlovicĭ: Sunteţĭ trădătorĭ trădaţĭ pe Regele! — Crucevicĭ mergêndŭ spre localităţile clubului guvernamentalilorŭ, strigă cătră Pavlovicĭ: Voi sunteţĭ trădătorĭ! Pavlovicĭ se aruncă după elŭ strigândŭ: Amŭ sĕ'lŭ pălmuescŭ! In localulŭ clubului e reţinutŭ de câţĭ-va deputaţĭ ce'lŭ facŭ sĕ se întórcă în sală.

Scena ia unŭ caracterŭ, ce nu se póte descrie. Preşedintele e de prisosŭ; neputêndŭ restabilí ordinea, închide şedinţa. Părăsindŭ sala, Starcevicienii se grămădescŭ pe lângă elŭ, strigându-i: Dta nu eştĭ preşedinte ci denunciantŭ, spionŭ, bestiă, tâlharŭ!... Sgomotulŭ s'a continuatŭ şi după ridicarea şedinţei.

PROECTULU DESPRE REFORMA CAMERII MAGNAȚILORU.

Conformŭ anunțării ce s'a făcutŭ în discursulŭ tronului s'a presentatŭ în Marța trecută în parlamentulŭ ungurescŭ din Pesta proiectulŭ despre reforma camerii Magnaților. Despre acestŭ proiectŭ importantŭ ḑice „Pester Loyd," că elŭ erá terminatŭ de acum doi anĭ și că acestŭ elaboratŭ l'a judecatŭ și fostulŭ judex curiae George Mailath și contele Ionŭ Cziráky, ceea ce arată, că acéstă lucrare este eminentŭ conservativă. De atuncĭ guvernulŭ n'a mai făcutŭ nicĭ o modificațiune în acelŭ proiectŭ, deși arŭ fi avutŭ grave motive, dér elŭ n'a vrutŭ sĕ-șĭ rĕsbune asupra magnaților.

Aruncândŭ numai o privire fugitivă asupra proiectului îndată observĭ ḑice »P. Lloyd,« că celŭ ce l'a compusŭ, a voitŭ sĕ formeze o corporațiune liberă și independentă dér în acelașĭ timpŭ și conservativă. Camera cea nouă unguréscă stă cam pe acele base ca și camera vechiă a lorḑilorŭ englezescĭ, pe care Englesii acuma voescŭ sĕ-o reformeze. Ca și în camera lorḑilorŭ va precumpĕni elementulŭ aristocraticŭ alŭ proprietarilorŭ. În Anglia poporulŭ e mai multŭ industrialŭ, ér în Ungaria este mai multŭ agricolŭ, de unde și representanța poporului în Ungaria representă mai multŭ interesele poporului agricolŭ (?), Devenindŭ prin proiectulŭ celŭ nou și casa Magnaților eminamente representanța proprietarilorŭ séu a agricultorilorŭ mari, atuncĭ caracterulŭ celŭ vechiu alŭ legislațiunii ungurescĭ este asiguratŭ pentru multŭ timpŭ în contra tuturorŭ fortunelorŭ. Camera cea nouă a Magnaților se va compune o parte dintre Magnați, care plătescŭ contribuțiunea cea mai multă, alta dintre representanții preoțimei, éră o parte va fi denumită.

Acéstă compositiune a camerii magnaților va forma ḑice »P. Ll.,« celŭ mai putericŭ scutŭ alŭ intereselorŭ naționale maghiare în contra oricăreĭ agresiunĭ, vină aceea ori de unde va veni. Se potŭ ivi în viitorŭ constelațiunĭ, carĭ se altereze caracterulŭ actualŭ alŭ representanții poporului; dar nu se póte cugeta nicĭ o constelațiune, care sĕ pótă influința asupra unei camere de magnațĭ formată în modulŭ arĕtatŭ, în vr'unŭ sensŭ, care ar aduce pagubă integrităţii și consciinții naționale. În acéstă ordine a lucrurilorŭ póte camera Magnaților în unele timpurĭ se câștige mai mare importanță ca camera representanților poporului. Camera Magnaților va fi o instituțiune conservativă și națională, pentru ca atâtŭ aristocrații, câtŭ și episcopii suntŭ conduși de simțĕmintele cele mai naționale. Camera Magnaților cum sĕ proiectéză acuma îșĭ are rĕdĕcinĭ adâncĭ în poporulŭ maghiarŭ. Nicĭ una dintre camerile magnaților din tótă Europa nu se pótŭ asĕmăna cu camera ungurésca reformată, care va încorona parlamentarismulŭ ungurescŭ. Pe de altă parte drepturile camerei viitóre nu vorŭ rĕmâné îndĕrĕptulŭ sferei juridice a celorŭ dintéiŭ camere carĭ suntŭ organisate pe temeiulŭ principiilorŭ democratice (?) în proectulŭ celŭ nou se vede unŭ progresŭ, sĕ vĕdŭ asigurate interesele naționale. Chiar spiritulŭ celŭ conservativŭ care transpiră în totŭ proiectulŭ ne arată, că desvoltarea naturală a relațiunilorŭ și a instituțiunilorŭ ungurescĭ ne mână pe cărărĭ conservative așa, că nicĭ bărbații de statŭ liberalĭ, nicĭ opiniunea publică liberală nu sĕ póte sustrage de sub acéstă silă.

Din acestea esposițiunĭ sumare ale guvermentalului »Pester Lloyd sĕ vede limpede și apriatŭ, că guvernulŭ actualŭ maghiarŭ alŭ lui Tisza Calmanŭ voesce prin reforma ce o dă camerei Magnaților sĕ asigure supremația și dominațiunea elementului ungurescŭ pentru tóte eventualitățile chiarŭ și pentru casulŭ acela, cândŭ naționalitățile din Ungaria poliglotă ar avé maioritate în parlamentulŭ din Pesta, compusŭ din represetanțĭ ai poporului.

Declarațiunea lui Hrvat.

Hrvat, președintele dietei croate, a surprinsŭ pe Starcevicianĭ în ședința dela 20 l. c. prin următórea declarațiune, ce a făcut'o îndată după deschidere și care a provocatŭ scandalulŭ despre care vorbimŭ mai josŭ:

»După regulamentulŭ camerei nu póte fi oprită nicĭ o partidă, de a presentá o adresă. Adresa însă, care au presentat'o Hincovicĭ și consoții, nu conține numai unele espresiunĭ, ci proposițiunĭ întregĭ, carĭ ar puté sĕ pună la îndoială nu numai supunerea și lealitatea acestei diete și a poporului față cu persóna sacrată a prégrațiosului nostru domnitorŭ și față cu dinastia nóstră, ci ar puté fi privită și ca o denunțare a credinței și supunerei omagiale a dietei și a poporului croatŭ, a acelui poporŭ, a căruia credință a fostŭ și va rĕmâné în orice împrejurărĭ neclintită. De aceea protestezŭ în numele și ca tălmaciu alŭ sentimentelorŭ acestei diete și a întregului poporŭ, ce'lŭ representă dieta, chiar și contra ideei, că representanța acestui regatŭ ar fi capabilă de a lăsá sĕ se presenteze o asemenea adresă, care conformŭ stilului, alŭ cuprinsului și alŭ tendinței ei rĕspunde într'unŭ modŭ neaḑiŭtŭ în state monarchice la pré înaltulŭ rescriptŭ."

„Condamnŭ în numele dietei și alŭ poporului acestŭ proiectŭ de adresă, care este în contra jurĕmentului de supunere și a sentimentelorŭ poporului, a acelui poporŭ, care venerézâ mai pre susŭ de tóte în regele sĕu isvorulŭ alŭ dreptului și alŭ dreptății, a acelui poporŭ care totdéuna, în timpŭ de pace și de rĕsboiu, a fostŭ și va rĕmâné credinciosŭ domnitorului sĕu. Rĕspunsulŭ înaltei diete și a poporului ce'lu representă la acestŭ proiectŭ de adresă sĕ fie unŭ »zivio regele nostru iubitŭ Franciscŭ Iosifŭ!« (strigărĭ sgomotóse și prelungite de »zivio« pe băncile guvernamentalilorŭ).

SCIRILE ḐILEI.

Ministrulŭ ungurescŭ de comerțŭ a opritŭ importarea porcilorŭ din Serbia.

—0—

In sĕptĕmâna acésta începe culesulŭ viilorŭ pe délurile Clușului, ér la 22 Octomvre în Bistrița. In fiecare parte recolta e slabă și vinulŭ va fi oțetŭ curatŭ.

—0—

Astă séră trupa germană va jucá pentru a doua óră »Răpirea Sabinelorŭ."

—0—

Cetimŭ în »Românulŭ:« »După scirile ce avemŭ, guvernulŭ a propusŭ d-lui Al. Plagino (tatălŭ) funcțiunile de ministru plenipotențiarŭ la Viena. Suntemŭ ênsĕ în posițiune a afirmá, că d. Plagino a refusatŭ onórea ce i s'a propusŭ. Putemŭ adăogá din sorginte bine informată că numai numirea d-lui D. Sturdza ar fi agreată la Viena.«

—0—

D. Michailŭ Ferikide, fostulŭ ministru alŭ României la Parisŭ, a plecatŭ cu trenulŭ „Fulgerŭ« la Parisŭ spre a-șĭ presintá scrisorile sale de rechiămare.

—0—

La 20 Octomvre, n. ministrulŭ italianŭ de agricultură a deschisŭ congresulŭ internaționalŭ filoxericŭ din Turin.

—0—

Noulŭ alesŭ patriarchŭ ecumenicŭ, Ioachimŭ IV, a fostŭ întronatŭ în modŭ sĕrbătorescŭ, asistândŭ publicŭ în fórte mare numĕrŭ. Sultanulŭ l'a decoratŭ cu marele cordonŭ alŭ »Ordinului Megidie.«

—0—

In pasagiulŭ Saladovnicovŭ din Moscva au arsŭ la 9 Octomvre 364 de prăvălii și teatrulŭ germanŭ până'n pĕmêntŭ. Paguba e cam de 10 milióne ruble.

Oficiele postale englese au introdusŭ în serviciulŭ lorŭ velocipede cu trei róte, întocmite pentru transportarea pachetelorŭ.

REUNIUNIUNEA FEMEILORU ROMANE DIN SIBIIU.

In urma apelului din 10/22 Maiu a. c. au incursŭ mai din tóte părțile locuite de Românĭ peste 1200 de obiecte alese, cele mai multe lucru de mână țĕrenescĭ de tótă frumsețea. Suntŭ fórte multe și lucrurĭ de salonŭ, manufacturĭ ale damelorŭ nóstre, apoi obiecte cumpĕrate, de aurŭ, argintŭ, sticlă și altfelŭ de metalŭ.

Din partea Reuniunei s'au cumpĕratŭ dreptŭ câștigŭ principalŭ doué girandolurĭ de argintŭ (china) câte cu 7 brațe, în valóre de 200 fl.

Din tóte obiectele s'au compusŭ 1000 de câștigurĭ, dintre carĭ o mulțime suntŭ de valóre dela 5—20 fl. suntŭ și dela 20—40 fl. dér nicĭ unulŭ sub 50 cr.

Tóte obiectele împreună suntŭ prețuite pin esperțĭ peste 3000 fl.

Obiectele, carĭ vorŭ cădé pe sorturile nevĕndute, apoi cele ce nu se vorŭ redicá în timpulŭ prescrisŭ, se vorŭ vinde la licitațiune publică în favorulŭ fondului.

Deși este usŭ ca la loteriile cu scopŭ filantropicŭ sĕ se emită sorturĭ în valóre nominală de celŭ puținŭ ḑece orĭ mai mare decâtŭ valórea premiilorŭ, reuniunea nóstră ținêndŭ contŭ de publiculŭ nostru angajatŭ la dese și totŭ feliulŭ de contribuirĭ va emite pentru 1000 de câștigurĭ numai 12,000 de sorturĭ a 50 cr. în valóre nominală de 6000 fl., va sĕ ḑică nicĭ de doué orĭ câtŭ e valórea obiectelorŭ, din carĭ totŭ pe 12 numerĭ cade unŭ câștigŭ.

Tragerea la sorțĭ va fi la 25 Noemvre a. c. din întemplare chiar pe timpulŭ congresului, care precum se afirma se va deschide la 23 Noemvre.

Ca publiculŭ sĕ fie informatŭ despre valórea și frumseța câștigurilorŭ la timpulŭ sĕu, se va aranjá o esposițiune la unŭ locŭ potrivitŭ, carea va fi deschisă 8—10 ḑile.

Pentru evitarea orĭ cărei bĕnuelĭ din partea proprietarilorŭ sorțurilorŭ, tragerea la sorțĭ se va efeptuí cu tótă publicitatea și controla posibilă. Anume:

Se va compune unŭ catalogŭ despre tóte câștigurile cu numerĭ curențĭ. In acestŭ catalogŭ se va descrie fiecare obiectŭ și se va provedé cu numĕrulŭ din catalogŭ. Catalogulŭ vorŭ serví de basa câștigurilorŭ și spre acestŭ scopŭ se va legalisá prin notarulŭ publicŭ. In acestŭ catalogŭ se va induce obiectele astfelŭ ca pe fie-care sutŭ se cadă de o potrivă obiecte din tóte categoriile.

In ḑiua premergĕtóre tragerei la sorțĭ, se vorŭ tăiá numerii în presența unui notarŭ publicŭ și așeḑațĭ fiecare în câte unŭ micŭ cilindru de lemnŭ, se vorŭ pune totŭ câte 1000 într'unŭ săculețŭ, care se va provedé cu sigilulŭ Reuniunei și a notarului publicŭ.

In ḑiua tragerei la sorțĭ se va trage din fie-care 1000 câte 83 numerĭ, totalŭ 996, ér din tóte împreună 4 numerĭ, peste totŭ 1000 câștigurĭ, carĭ apoi punêndu-se de nou în urnă, se vorŭ trage pe rêndŭ, șĭ se vorŭ introduce în catalogŭ cu începere dela Nrulŭ 1 în ordinea în care se vorŭ trage.

Numĕrulŭ, care se va trage ântéiu, va câștigă obiectulŭ 1 din catalogŭ și așa mai departe.

Tragerea la sorțĭ încă se va efeptuí sub controla unui notarŭ publicŭ.

Catalogulŭ se va tipărí dinpreună cu numerii trașĭ la sorțĭ șĭ se va distribuí pela colectanțĭ, ca fiecine sĕ se pótă orientá acasă despre câștigulŭ sĕu.

Banii incurșĭ din sorțurile vêndute, precum sorțurile nevĕndute vorŭ avea sĕ se espedeze la adresa reuniunei astfelŭ, ca celŭ multŭ până la 23 Noemvre sĕ ajungă la biroulŭ comitetului.

Obiectele neridicate în 30 de ḑile dela ḑiua tragerii la sorțĭ rĕmânŭ în favórea fondului.

Sibiiu, 20 Octomvre 1884.

Maria Cosma,
președinta comitetului.

10.

FOILETONŬ.

Influința limbei grece asupra desvoltării cuvintelorŭ și asupra literaturei limbei latine.

(Urmare)

Afară de cele citate mai aflămŭ la Eniu mai multe hiaturĭ séu hecsametre greóie, nătângĭ, monotóne și pentru aceea și rĕu sunĕtóre, s. e. **flentes, plorantes, lacrimantes, obstestantes**, séu: **moerentes, flentes, lacrimantes ac miserantes**, séu: **nos esse arquatos? Surgamus, eamus, agamus**, séu: **sed quid ego haec memoro? Dictum factumque facit frux**, etc. Unele cuvinte, carĭ nu s'au potrivitŭ în metru, le-a ruptŭ, ca: **saxo cere com, minuit brum**, séu: **deque totondit**. Pentru multe idei pentru metrica cea nouă, pentru representațiunĭ poetice limba latină cea dură nu avea cunvinte: de aceea Eniu a cutezatŭ a formá cuvinte noué séu prin derivațiune séu prin compositiune*), ceea-ce cu unele i-a succesŭ, éră cu altele nu (comp. s. e, **tartarinus** (ca tartarulŭ înfricoșatŭ), **dulcifer** (aducĕtorŭ de dulceață), **altivolans** (susŭ sburătorŭ), **concorditer** (în unire), **bipatens** (deschisŭ în doué părțĭ), **altisonus** (susŭ sunătorŭ), **semianimis** (jumĕtate viu, jumĕtate mortŭ), **bellipotens** (putericŭ în resbelŭ), **sapientipotens** (fórte înțeleptŭ), séu că a luatŭ cuvinte chiar grecescĭ ca: **Musa** p. **Camaena**; **r(h)omphaea** (lance a Tracilorŭ), **machaera** (sabiă scurtă și lată), **termo** (margine, terminŭ), **lychni** (unŭ felŭ de plantă), **pausa** (pausă), **malaca** (moleșire), **sophia** (intelepciune), do după dialectulŭ doricŭ pentru **donum** (darŭ). Ba elŭ a împrumutatŭ chiar din dialectele italice vechi espresiunĭ, s. e. **cael** (-coelum ceriu) din limba oscică — Eniu pricepea și acéstă limbă — **catus** (ascuțitŭ la vorbă) și **cascus** (vechiu) din dialectulŭ sabinicŭ. Pe lângă acésta Eniu a mai păstratŭ cuvinte și forme archaice, ca: **speres** p. **spes** speranță, **mis** p. **mei** de mine, **sam** p. **ipsam**, **sum** p. **eum** **sos** p. **suos**, **horitor** p. **hortator** îmbărbătătorŭ, **debilo** p. **debilis** slabŭ. **veter** p. **vetus** vechiu, **endo** p. **in** în, la, **ques** p. **quis** **cine**, **Albai Longai, silvai frondosai, terrai frugiferai, populoi Romanoi** p. **Albae Longae, silvae frondosae, terrae frugiferae, populo Romano**, ș. alt.

Preste totŭ Eniu, după chiar spusa, adecă judecata lui Cicerone, nu s'a depărtatŭ tare de usulŭ îndatinatŭ alŭ limbii și a scrisŭ curatŭ latinesce. Elŭ a fostŭ, după cum amŭ vĕḑutŭ, invențiosŭ, dér a rĕmasŭ fidelŭ idiomului latinŭ, a ruptŭ cu mână putericĭ duritatea și asprimea, ce țineau limba latină strânsă ca în lanțurĭ, și i-a datŭ fluență, mlădioșiă și o pronunțare mai dulce, mai rotunḑită. Elŭ are meritulŭ de a fi deșteptatŭ în Romanĭ cunoscința calităților și a facultăților limbei lorŭ (a celei latine).

Plautŭ, care urmézâ lui Eniu pe arena literară, a purcesŭ totŭ în modulŭ acestuia, numai câtŭ elŭ nu s'a încercatŭ la poesii originale, ci a tradusŭ drame grecescĭ. Elŭ încă a păstratŭ forme archaice séu espresiunĭ și idiotisme întrebuințate de poporulŭ de rêndŭ și, unde n'a găsitŭ în latina cuvinte potrivite cu ideile, ce elŭ voiá să esprime, a latinisatŭ cuvinte grecescĭ, ca: **badizare** (badissare βαδίζω pășescŭ, mergŭ), **moechus, moechare, moechissare** (μοιχός adulterŭ, μοιχεύω comitŭ adulteriu), **harpagare** (ἁρπάζω răpescŭ), **propinare** (προπίνω dăruescŭ cu ușurință), **clepere** (κλέπτω furŭ; înstreinezŭ) etc. ba chiar (jumĕtate grecescĭ, jumĕtate latinescĭ) **pergraphicus** (fórte finŭ, fórte șiretŭ); și a formatŭ altele noué parte prin derivațiune, ca: **acceptrix** (primitóre), **admutilare** (a tunde, a reteză), **viaticatus** (provĕḑutŭ cu banĭ de drumŭ), **allaudabilis** (de laudă, de lăudatŭ), **amussitare** (a trage pe sfóră, pe dreptariu), **alludiare** (a glumi) ș. alt. parte prin compunere, ca: **mendaciloquus** (mincinosŭ, celŭ-ce spune minciunĭ), **confidentiloquus** (celŭ ce

*) Comp, Horatius epist. ad Pisones vs. 56 sqq. **cum lingua Catonis et Enni Sermonem patrium ditaverit et nova rerum nomina protulerit** (de vreme-ce limba lui Catone și alui Eniu a înavuțitŭ limba părintéscă și a produsŭ nume noué de lucrurĭ).

DIVERSE.

Geza de Somoskeöy. — Multă lume îşĭ bate capulŭ sĕ cunóscă caracterulŭ acestui omŭ, şi adecă este elŭ periculosŭ societăţii, séu e unŭ omŭ în care te poţĭ încrede? Geza de Somoskeöy, care se mai numesce şi comitele Veysy, a fostŭ isgonitŭ în ḑilele acestea, prin autoritatea din Viena, din tóte ţĕrile Austro-Ungăriei sub cuvêntŭ că e o persónă periculósă siguranţii statului şi proprietăţii. Viaţa acestui omŭ e plină de avenĭurĭ şi isbânde, dar şi bogată în nenorocirĭ şi fatalităţĭ. După ce a fugitŭ dintr'unŭ seminarŭ din Ungaria de susŭ, în care rudele sale aristocrate şi cu mare influinţă voiau sĕ-lŭ scótă din lume din consideraţiunĭ familiare, Somoskeöy se duse în 1862 la Paris, unde studià 4 anĭ medicina ca internŭ în renumitulŭ spitalŭ „Hotel Dieu.« Intr'o călĕtoriă către patria sa, în Wels venì în conflictŭ cu tribunalulŭ pentru fapta ce i se împută, că ar fi furarŭ unŭ cufĕrŭ în valóre de 27 fl. Elŭ, în locŭ sĕ se apere, fugì îndĕrĕtŭ în Francia, călĕtorì în 1872 împrejurulŭ pământului ca interpret pe fregata pe francesă »Princesse Alexandrie,« servì în 1874 în armata carlistă, în care ajunse la gradulŭ de căpitanŭ, în 1875 se duse sub numele de Dr. Salmeron la Berlinŭ, unde în serviciulŭ englesŭ studià în secretŭ fabricarea puscilorŭ prusiane cu acŭ şi în acelaşĭ timpŭ ţinea conferinţe la universitatea despre filologia comparativă, pentru ca sĕ abată orĭ-ce bănuélă asupra sa. In 1876 însoţì ca secretarŭ părechea imperială brasiliană la America nordică şi în acéstă calitate sciù sĕ facă a se vorbí multŭ de dênsulŭ în timpulŭ esposiţiunii din Filadelfia. Anulŭ 1877 îlŭ găsesce, în timpulŭ rĕsboiului, în Constantinopole sub numele de Dr. Atkinson; de acolo trimetea corespondenţe „Agenţiei Havas" şi se pare că în afacerĭ politice şi-a atrasŭ ura mai multorŭ puterĭ. La cererea guvernului austriacŭ în 1877 a fostŭ Somoskeöy arestatŭ în Bucurescĭ şi estradatŭ; la graniţe însă scăpà, se duse la Bruxela şi câştigà acolo procesulŭ asupra unei nouĕ cererĭ de estradare ce trebuiá sĕ se judece după legile belgiane. Totŭ astfelŭ în 1879 s'a cerutŭ în zadarŭ estradarea lui din Anglia, dar Somoskeöy venì de bună voiă în Austria, fù arestatŭ în Viena şi estradatŭ Ungariei. Aci, după o cercetare de 14 lunĭ, fù pusŭ de tribunalulŭ supremŭ în libertate, de óre-ce nu esistá nicĭ unŭ motivŭ de urmărire judecătoréscă, dându-i-se îndĕrĕtŭ tóte efectele ce i se confiscaseră, precum şi numerósele'i decoraţiunĭ. Titlulŭ »comitele Veysy« este spaniolŭ şi'i este datŭ de regina Isabela; numele de „Vecsy" e falsŭ scrisŭ de Ungurĭ. După o şedere mai lungă în Pesta, Somoskeöy s'a dusŭ la Londra şi se însurà acolo cu o bogată vĕduvă, cu care locuesce o splendidă vilă în Chislehurst, cunoscutulŭ asilŭ alŭ exîmpĕrătesei francese Eugenia. Acum trei anĭ elŭ se stabili şi în centrulŭ Londrei, în Lombardstreet, sub firma »Victor Veysy et Co.« avêndŭ întinse afacerĭ şi bucurându-se de unŭ fórte mare creditŭ pela băncĭ, ceea ce în Londra nu se pré câştigă uşorŭ.

Causa adevĕrată a isgonirei lui din Austro-Ungaria, poliţia nu ne-o spune, deşi Somoskeöy a cerutŭ acésta.

Cosciugŭ pentru cei morţĭ în aparenţă. — Mechaniculŭ Şilling din Berg lângă Stuttgart a construitŭ unŭ cosciugŭ prin care se înlesneşte scăparea celui mortŭ în aparenţă din grópă. Unŭ cosciugŭ de formă obicĭnuită, numai ceva mai largŭ şi mai înaltŭ, conţine în partea de josŭ o albiă, care este aşeḑată cu douĕ ţînte în laturile înguste din afară ale cosciugului, şi care la cea mai mică mişcare a celui ce zace în cosciugŭ începe a se legăná. In coperişulŭ cosciugului se află douĕ găurĭ rotunde, în carĭ vinŭ aşeḑate ţevĭ lungĭ de tinichea, în înălţimea unui statŭ de omŭ dela suprafaţa pamêntului spre a conduce aerŭ celui îngropatŭ; afară de acésta prin una dintre ţĕvĭ trece o sêrmă din josŭ în susŭ, care stă în legătură cu unŭ clopoţelŭ; acesta este întărîtŭ la capĕtulŭ ţevii şi la cea mai mică mişcare a albiei din grópă, începe a suná. Totodată acestŭ clopoţelŭ e în legă tură cu'n alŭ doilea aflătorŭ în casa groparului, care sună în acelaş timpŭ, aşa că îngrijitorulŭ află de desteptarea celui înmormêntatŭ. Inventătorulŭ la proba ce a făcutŭ, fù aşeḑatŭ în presenţa unui publicŭ numerosŭ. în cosciugŭ, care fù pusŭ în o grópă adêncă de unŭ metru şi jumĕtate, şi acoperitŭ bine cu pămêntŭ. Ingropatulŭ stĕtŭ o jumetate de óră în pămêntŭ, făcŭ adeseorĭ inştiinţare prin clopoţelŭ, audea ce i se vorbea prin ţévă, şi totŭ prin ea dedŭ semnŭ de-a fi scosŭ. Inventatorulŭ, în procsimele ḑile va face încercărĭ în Stuttgart, s'apoi va merge în Regensburg şi în Viena spre a'şĭ arătá inventiunea.

Nunta de aurŭ în Sigmaringen. — Marţĭ s'a serbatŭ în Sigmaringen nunta de aurŭ a părechei princiare de Hohenzollern, pentru care se facŭ pregătirĭ de câteva lunĭ încóce. O mulţime de óspeţĭ, în frunte cu împĕratulŭ Wilhelm, au încungiuratŭ părechia iubilară. Principele Carolŭ Anton de Hohenzollern-Sigmaringen a împlinitŭ în tómna acésta 73 de anĭ. Elŭ şi-a conservatŭ încă vioiciunea spiritului, este unŭ amicŭ alŭ artei, dér sufere de mulţĭ anĭ greu de durere de picióre şi de multeorĭ nu se póte mişca din locŭ. Soţia sa, fiica marelui duce Carolŭ şi a învĕţatei Stefania de Baden, se bucură de cea mai bună sănêtate. Părechia iubilară este rudită cu casa napoleonică, princesa prin mama ei Stefania (Beauharnais), principele prin mama lui Antoinette Murat. Şi tocmai cestiunea succesiunei fiului sĕu Leopold în Spania sĕ fie causa rĕsboiului dela 1870, a triumfului Hohenzollerilorŭ asupra casei Bonaparte, a căderei acesteia şi a fundării împĕrăţiei germane! Principele Carolŭ Antonŭ, care şi-a făcutŭ studiele la Regensburg, Rastatt, Tübingen, Göttingen şi Berlinŭ, este ultimulŭ principe suveranŭ de Hohenzollern. Scurtŭ timpŭ după ce a luatŭ frênele guvernului la 1848 a negoţiatŭ cu coróna Prusiei pentru ca sĕ rĕscumpere ţéra Hohenzollerilorŭ şi a înauguratŭ astfelŭ era anecsiunilorŭ. Elŭ a părăsitŭ la 1850 ţéra sa, a intratŭ în armata prusiană şi a fostŭ mulţĭ anĭ generalŭ de divisiune în Düsseldorf, unde a lăsatŭ unŭ nume bunŭ în lumea artistică. Dela 1858—1961 a fostŭ ministru-preşedinte alŭ prinţului regentŭ în Berlinŭ; ministrulŭ „erei nouĕ« n'a voitŭ însĕ sĕ întrebuinţeze mijlócele drastíce, ce le-a întrebuinţatŭ succesorulŭ sĕu Bismark cu atâta succesŭ. Dela 1870 principele trăiesce retrasŭ cultivândŭ arta şi sciinţa. Elŭ a avutŭ şi multe nĕcazurĭ. Fiă-sa, regina Portugaliei a muritŭ fórte tênĕră; pe câmpulŭ de rĕsboiu din Boemia a muritŭ unulŭ din fii sĕi. A fostŭ mângăiere pentru elŭ că fiu-sĕu Carolŭ a devenitŭ Rege alŭ României şi acesta a venitŭ din depărtare cu regina Elisabeta ca sĕ asiste la festivitate. Unŭ nepotŭ alŭ bĕtrênului iubilarŭ, fiiu alŭ prinţului Leopold este menitŭ a fi succesorŭ la tronŭ în Bucurescĭ. Princesa Maria sora regelui Carolŭ, este mătuşa princesei nóstre de corónă Stefania, grafină de Flandra, şi va devenì regină a Belgiei.

Copilŭ monstru. — In ḑiua de 24 trecutŭ, soţia locuitorului Iónŭ G. Simionŭ Lupu, din comuna Stănescĭ, judeţulŭ Muscelŭ în România, a născutŭ o fată avêndŭ capulŭ completŭ până de-asupra ochilorŭ; ér de aci în susŭ unŭ volumŭ în forma unei bĕşicĭ, mai mare decâtŭ capulŭ şi legată printr'unŭ gâtŭ grosŭ. Mama este sănĕtósă; fata a muritŭ în nóptea de 1 curentŭ.

Ochii comitesei. — Cum găsescĭ pe femeia comitelui, scii blonda aia grăsuţă?

— In destulŭ de frumósă.... dér pré cochetă şi pré sulemenită.

— Aşa e, adevĕratŭ..... Dênsa îşĭ petrece jumĕtate din timpŭ făcêndŭ cu ochiulŭ şi cealaltă jumĕtate făcêndu-şĭ ochii!

Datoriile publice ale statelorŭ lumei. — Renumitulŭ statisticŭ americanŭ Robert P. Porter a calculatŭ datoriile publice ale tuturorŭ statelorŭ şi a găsitŭ în cifră rotundă suma de 5,000,000,000 livre sterlingĭ séu 1225,000,000,000 francĭ. Crescerea datoriilorŭ publice de la anulŭ 1848, unde totalulŭ lorŭ erá de 1.525,538,443 livre sterl. a fostŭ fórte repede: în anulŭ 1860 ele ajunseră la 2,081 milióne livre sterl. în anulŭ 1870 la 3,423 milióne livre sterl. şi aşa treptatŭ înainte. In capulŭ tuturorŭ statelorŭ figuréză Francia cu 920, după dênsa Englitera cu 779 şi Rusia cu 563 milióne livre sterl., apoi urméză după mărimea datoriilorŭ lorŭ: Spania, Statele-Unite ale Americei, Germania, Austro-Ungaria, Turcia, Portugalia, Australia, Italia, Olanda, Canada, România, Norvegia, Grecia, Danimarca ş. c. l.

BIBLIOGRAFIĂ.

Beiu, Vodă, Domnŭ, romanŭ istoricŭ de Theochar Alexi, broşura duplă 7—8 a eşitŭ de sub tiparŭ.

Revista societăţii »Tinerimea romană« din Bucurescĭ Nr. 7 are următorulŭ sumarŭ: Congresulŭ studenţilorŭ. — Creditele agricole. (C. M.) — Industria română, urmare (Victorŭ S. Dimitrescu). — Fata Mitani. (novelă. Stemi). — Portrete. (N. G. Rădulescu). — Parcă-i apă! anecdotă populară în versurĭ (N. G. Rădulescu). — Firea omului în legătură cu cea ce mănâncă (Constant. Sclia). — Memoriei lui Davila. — Cântulŭ unui solitarŭ; Romanţă; In Ian; versurĭ (N. G. Rădulescu). — Anunţurĭ. — De fricóso! eştĭ cu mine (anecdotă populară). — Diverse anunţurĭ.

*

Aurora română, revistă lunară scientifică literară, Nrile 5, 6, 7, şi 8 cuprindŭ: Urmare din istoria limbei române. — Poesii în prosă de Ivan Turgeniev, traduse de Letiţa O. — Morphinomania de E. H. — Poesii de Samsonŭ Bodnărescŭ şi E. H. — Bibliografiă. — Desbaterile Academiei române asupra lui **u** finalŭ mutŭ.

*

„Ţara nouă,« revistă scientifică, politică, economică şi literară, ce apare în Cernăuţĭ. Nr. 16 are următorulŭ sumarŭ: Câteva cuvinte despre educaţia inimei (Urmare); de Ioanŭ Neniţescu. — Suferinţele dela ţară şi mĕsurile pentru îmbunătăţirea necesară; (sfêrşitŭ) de G. D. Nicolescu. — Chipurĭ de ceară (Gheorghiţă Bucovea. IV) de Tudoraşcu Ţară-Lungă. — Iarăşĭ întrevederea celorŭ trei împĕraţĭ; de M. — Notiţă (Frica ḑiarului Românulŭ) de ***. — Singurŭ... (poesie) de D. N. Voinovŭ. — Nu plânge... (poesie) de I. Neniţescu. — Corespondenţă.

*

Eserciţii practice pentru învĕţarea limbei maghiare în usulŭ scólelorŭ poporale de Negruţŭ-Ungureanu. Blaşiu 1884.

*

Gramatica română teoretică şi practică ed. II., lucrată în ungurescе, după metoda Ahn-Ollendorf, de Andreiu Cosma. Cluşiu 1885. Preţulŭ 1 fl. v. a.

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu.**

---

vorbesce cu necuviinţă), **altrovorsum** (din cealaltă parte), **bisulcilingua** (omŭ cu douĕ limbĭ), ş. alt. Afară de citatele cuvinte Plautu a mai formatŭ adiective cu suficsulŭ **ax** (αξ), ca: **eloquax** (σλύαξ vorbăreţŭ, vorbeţŭ), **currax** (δρόμαξ fugaciu), carĭ adiective se potriviau şi se potrivescŭ pentru genulŭ comicŭ. Ba elŭ a schimbatŭ şi însemnarea mai multorŭ cuvinte pentru genulŭ comicŭ.

Plautŭ ca şi Eniu a contribuitŭ multŭ la desvoltarea, la formarea şi la înmulţirea cuvintelorŭ, la eleganţa espresiunii şi la înavuţîrea literaturii limbei latine, cu alte cuvinte influinţa limbei grece asupra celei latine devenì totŭ mai simţitóre şi se întinse în tóte direcţiunile.

Până aci amŭ avutŭ de a face numai cu poeţĭ şi înaintătorĭ străinĭ de nascere ai limbei latine; de aci încolo însĕ vomŭ avé a ne ocupá şi de cultivătorĭ de nascere romanĭ. Luciu Luciliu (Lucius Lucilius), călăreţŭ din Roma (născ. la a. 148 a. Chr.), a fostŭ celŭ dintâiu poetŭ romanŭ. Elŭ, fiindcă pe acelŭ timpŭ referinţele sociale se stricaseră aşa de tare, încâtŭ erá de temutŭ, că morala cea strictă şi vechiă va decădé cu totulŭ, s'a pusŭ pe scrierea de satire, prin carĭ vĕrsá amarulŭ şi durerea asupra societăţii, ce înaintá în corupţiune, în modulŭ celŭ mai batjocurosŭ. Acestŭ soiu de poesiă nu este nou, numai câtŭ elŭ a scrisŭ în hecsametru şi i-a însuflatŭ spiritŭ nou. **Satira** séu **satura** este unŭ soiu de poesiă italică vechiă şi poporală.

Ce s'atinge de limba lui Luciliu avemŭ a însemná: Elŭ n'a consideratŭ consonantele **m** şi s la sfêrşitulŭ cuvintelorŭ, ci, unde metrulŭ a pretinsŭ, a întrebuinţatŭ **sinalefe** *), ca: **spurcust—spurcus est** (este spurcatŭ), **Metrophanest—Metrophanes est** (Metrofane est). Prin derivaţiune elŭ a formatŭ fórte ciudate cuvinte, ca: **repandus** (strâmbatŭ, încovoiatŭ în susŭ de dinapoi), **laborus** (labosus muncitorŭ), prin composiţiune alte cuvinte. Cuvinte şi forme vechĭ, ca: **fuvit—fuit** (a fostŭ, fù), **munus** séu **officium fungi** (portŭ diregĕtoriă), **mensam acumbere** (a şedé la masă), **uti aliquem** (a se folosí de cineva), **gaudere procommodo** (a se bucurà pentru folosŭ), ş. alt., le-a păstratŭ şi-a întrebuinţatŭ grecisme, ca: **date bibere** (daţĭ să bé); **fastidire** (a fi gréţă), **abundare** (a avé cu prisosŭ) (ca πλεονάζειν cu gen.). Ba chiar cuvinte grecescĭ în forme latinescĭ a vîrîtŭ elŭ prin versurile sale.

*) **sinalefă** (synalöphe) unirea séu contracţiunea duorŭ silabe séu cuvinte lăsândŭ una séu douĕ consonante să cadă. — Poporulŭ românŭ încă are o mulţime de sinalefe. Românii din suburbiulŭ Scheiu din Braşovŭ întrecŭ cu dialectulŭ lorŭ în privinţa sinalefelorŭ chiar şi pe Vienesĭ, căcĭ dênşii în comoditatea lorŭ ḑicŭ: **m'îcu în céte s'acŭ unŭ sacŭ—mĕ icŭ în céte s'a icŭ unŭ sacŭ—mĕ ducŭ în cetate s'aducŭ unŭ sacŭ.**

Lucreţiu şi **Catulŭ** (Lucretius şi Catullus), romanĭ de origine încă urméză lui Luciliu pe arena literară, adecă imitéză încâtŭ-va pe Grecĭ, prin urmare limba şi literatura lorŭ e supusă limbei şi literaturii grece.

In opurile acestorŭ doi bărbaţĭ prevaléză coloritulŭ curatŭ romanŭ plinŭ de vigóre, numai din când în când întreruptŭ prin cuvinte, construcţiunĭ şi idiotisme grecescĭ.

Până aci ne-amŭ ocupatŭ numai şi numai cu poesia Romanilorŭ, pentru-că, până când limba latină s'a cultivatŭ prin poeţĭ şi s'a nobilitatŭ, s'a făcutŭ mai eufonică, mai mlădiósă, mai regulată şi mai curăţită, mai vêrtosŭ cu ajutorulŭ limbei şi literaturii eline, şi s'a formatŭ ca limbă poetică faţă de cea grécă, deşí împistriţatŭ cu multe grecisme, prosa rĕmase tare înapoi. Chiar istoriografia a mai rĕmasŭ încă multŭ timpŭ în copilăria sa şi din anale şi cronice n'a eşitŭ, pentru-că limba latină erá privită încă de fórte sĕracă séu de neaptă pentru opurĭ istorice. Aşa de puţinŭ cunoscéu Romanii geniulŭ, adecă eminentele calităţĭ ale limbei lorŭ. Se pare a nu fi de necreḑutŭ aşa ceva; dar este de esplicatŭ, căcĭ cei dintâiu istoriografi, carĭ înfloriră la începutulŭ acestei periode, ca Cvintu Fabiu Pictorŭ (Quintus Fabius Pictor) şi L. Cinciu Alimentu (L. Cincius Alimentus) şi alţii şi-au scrisŭ opurile lorŭ în limba grécă. (Va urma).

Cursulŭ la bursa de Viena

din 21 Octomvre st. n. 1884.

Rentă de aurŭ ungară 6%	123.—
Rentă de aurŭ 4% . . .	93.40
Rentă de hârtiă 5% . .	88.80
Imprumutulu căilorŭ ferate ungare	142.75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . .	97.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	119.30
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	193.75
Bonurĭ rurale ungare . .	100.70
Bonurĭ cu cl. de sortare	99.75
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	99.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	98.80
Bonurĭ rurale transilvane	99.75
Bonurĭ croato-slavone . .	100.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.25
Imprumutulŭ cu premiu ung.	115.50
Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului .	115.60
Renta de hărtiă austriacă	80.95
Renta de arg. austr. . .	82.05
Renta de aurŭ austr. . .	103.05
Losurile din 1860 . . .	135 30
Acțiunile băncei austro-ungare	859 —
Act. băncei de creditŭ ung.	287.75
Act. băncei de creditŭ austr.	286.70
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.78
Napoleon-d'orĭ	9.69½
Mărcĭ 100 împ. germ. . .	59.85
Londra 10 Livres sterlinge	121.95

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 9 Octomvre st. v. 1884.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%). . . .		»
Renta rom. amort. (5%) . .		»
» convert. (6%) . .	»	»
Împr. oraș. Buc. (20 l.) . .	»	»
Credit fonc. rural (7%) . .	»	»
» „ „ (5%) . .	„	„
» » urban (7%) . .	»	»
» » » (6%) . .	»	»
» » » (5%) . .	»	»
Banca națională a României		1410
Ac. de asig. Dacia-Rom. . .	368	369
« » » Națională . .		242½
Aurŭ	5·95%	
Bancnote austriace contra aurŭ	2·07	2.08

Cursulu pieței Brașovŭ

din 22 Octomvre st. n. 1884.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.06	Vênd.	9.07
Argint românesc	»	9.—	»	9.05
Napoleon-d'orĭ	»	9.66	»	9.68
Lire turcescĭ	»	10.92	»	10.98
Imperialĭ	»	9.90	»	9.92
Galbenĭ	»	5.66	»	5.68
Scrisurile fonc. »Albina« . .	»	100.—	»	101.50
Ruble Rusescĭ	»	122.50	,	123.—
Discontulŭ » . . .		7—10 % pe anŭ.		

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui Gross (în casa prefecturei.)

Tarifa anunciurilorŭ și inserțiunilorŭ

în „Gazeta Transilvaniei.“

Anunciurĭ în pag. a IV linia de 30 litere garmond fl.—cr. 6
Pentru inserțiunĭ și reclame pag. a III linia à . „ —„ 10
Pentru repețirĭ se acórdă următórele rabate:

Pentru repețirĭ de	3— 4 orĭ	10%
„ „ „	5— 8 „	15%
„ „ „	9—11 „	20%
„ „ „	12—15 „	30%
„ „ „	16—20 „	40%
Dela 20 de repețirĭ în susŭ	. . . .	50%

Pentru anunciurĭ ce se publică pe mai multe lunĭ se facŭ învoirĭ și reducerĭ și peste cele însemnate mai susŭ.

Brașovŭ 1|13 Maiŭ 1884.

Societatea comercială română Bassarabianu Calfoglu & Comp.

BULETINŬ

BRĂILA 5 Octomvre 1884.

Vêndĕtorŭ	Cumpĕrĕtorŭ	Felulŭ	Kilo	Libre	Prețulŭ		Notițe
Haracopo	M. Cohen	Porumbŭ	400	60—	57	⅛	Magasiă
dt.	dt.	„	200	59¾	56	75	„
C. Nicolaidi & C-ie.	dt.	„	200	60¼	57	25	„
dt.	L. & M. Feitler & C-ie.	„	200	60—	57	—	„
O. Silberstein	Peirano Fils & C-ie.	Orzŭ	500	45—	38	75	„
At. Lombardo	M. Cohen & C-ie.	Ovĕzŭ	135	33¼	29	50	Caicŭ
dt.	Louis Dreyfus & C ie.	„	150	31—	28	—	„
A. Emberico	L. & M. Feitler & C-ie.	Fasole	180	%	20	25	„

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** și pe linia **Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta** a căilei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ accelerat	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Bucurescĭ	7.15	—	—	—
Predealŭ	1.09	—	—	9.50
Timișŭ	1.33	—	—	10.15
Brașovŭ (	2.06	—	—	10.50
(	2.16	6.30	5.45	
Feldióra	2.44	7.09	6.28	
Apatia	3.03	7.41	7.07	
Agostonfalva	3.18	8.09	7.42	
Homorodŭ	3.51	8.53	8.51	
Hașfaleu	4.51	10.18	10.52	
Sighișóra	5.11	10.55	11.56	
Elisabetopole	5.39	11.36	12.43	
Mediașŭ	6.00	12.11	1.23	
Copșa mică	6.29	12.35	2.07	
Micăsasa	—	12.54	2.27	
Blașiu	7.02	1.29	3.06	
Crăciunelŭ	—	1.45	3.22	
Teiușŭ	7.38	2.26	4.15	
Aiudŭ	7.55	2.48	4.44	
Vințulŭ de susŭ	—	3.12	5.10	
Uióra	—	3.19	5.19	
Cucerdea	8.24	3.36	5.47	
Ghirișŭ	8.48	4.10	6.38	
Apahida	—	5.39	8.51	
Clușin (	10.08	5.59	9.18	
(	10.18	6.28	8.00	
Nedeșdu	—	6.54	8.34	
Ghirbĕu	—	7.10	8.59	
Aghirișŭ	—	7.25	9.35	
Stana	—	7.49	10 16	
Huiedinŭ	11.33	8.11	11.04	
Ciucia	12.06	8.52	12.17	
Bucia	—	9.11	12.47	
Bratca	—	9.29	1.21	
Rév	12.51	9.52	2.05	
Mezö-Telegd	1.21	10.27	3.08	
Fugyi-Vásárhely	—	10.46	3.39	
Várad-Velințe	—	10.56	3.55	
Oradia-mare (	1.49	11.04	4.06	
(	1.54	11.14	7.30	
P. Ladány	3.14	1.47	11.05	
Szolnok	5.10	4.40	2.37	
Buda-pesta	7.30	7.44	6.40	
Viena	2.00	6.20	2.00	

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35	3.30	8.00
Budapesta	8.00	6.55	9.45	2.47
Szolnok	11.24	10.55	12.18	6.36
P. Ladány	2.01	2.04	1.59	10.09
Oradea mare (	4.11	5.13	3.20	
(	4.21	9.37	3.25	
Várad-Velencze	4.29	9.45	—	
Fugyi-Vásárhely	4.40	9.59	—	
Mezö-Telegd	5.02	10.28	3.56	
Rév	5.46	11.41	4.31	
Bratca	6.09	12.15	—	
Bucia	6 28	12.48	—	
Ciucia	6.52	1.48	5.28	
Huiedin	7.32	3.21	6.01	
Stana	7.51	3.54	—	
Aghiriș	8.12	4.34	—	
Ghirbĕu	8.24	4.52	—	
Nedeșdu	8.38	5.11	—	
Clușin (	8.57	5.40	7.08	
(	9.23	6.00	7.18	
Apahida	9.50	6.29	—	
Ghiriș	11.15	8.14	8.29	
Cucerdea	12.04	9.49	8.53	
Uióra	12.12	9 58	—	
Vințulŭ de susŭ	12.19	10.07	—	
Aiudŭ	12.45	10.42	9.17	
Teiușŭ	1.15	11.32	9.40	
Crăciunelŭ	1.44	12.03	—	
Blașŭ	2.00	12.24	10.12	
Micăsasa	2.34	12.43	—	
Copșa mică	2.52	1.22	10.45	
Mediașŭ	3.27	2.24	11.07	
Elisabetopole	4.01	3.06	11.29	
Sigișóra	4.50	4.17	12.15	
Hașfaleu	5.08	4.51	12.30	
Homorod	6.47	7.07	1.32	
Agostonfalva	7.36	8.10	2.04	
Apatia	8.09	8.46	2.24	
Feldióra	8.41	9.20	2.44	
Brașovŭ (	9.20	10.15	3.15	
(	—	6.00	3.25	
Timișŭ	—	6.57	4.03	
Predealŭ	—	7.32	4.28	
Bucurescĭ	—	—	10.25	

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Teiușŭ	2.39	9.50	8.20
Alba-Iulia	3.40	10.42	9.10
Vințulŭ de josŭ	4.04	11.09	
Șibotŭ	4.35	11:43	
Orăștia	5.02	12.13	
Simeria (Piski)	5.44	1.22	
Deva	6.05	1.48	
Branicĭca	6.34	2.21	
Ilia	7.01	2.54	
Gurasada	7.15	3.09	
Zam	7.49	3.48	
Soborșin	8.32	4.37	
Bĕrzova	9.19	5.30	
Conopŭ	9.40	5.58	
Radna-Lipova	10.16	6.38	8.24
Paulișŭ	10.32	6.56	8.41
Gyorok	10.48	7.15	9.01
Glogovațŭ	11.17	7.48	9.30
Aradŭ (	12.32	8.05	9.45
(	12.00	8.45	6.10
Szolnok	4.00	2.10	7 27
Budapesta	7.44	6.10	—
Viena	6.20	—	—

Budapesta-Aradŭ-Teiușŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35
Budapesta	8.00	6.55
Szolnok	11.14	12.28
Aradŭ (	3.35	5.30
(	4.00	6.20
Glogovațŭ	4.16	6.39
Gyorok	4.47	7.19
Paulișŭ	5.02	7.39
Radna-Lipova	5.25	8.11
Conopŭ	5.57	8.49
Bĕrzova	6.18	9.18
Soborșin	7.11	10.27
Zam	7.48	11.18
Gurasada	8.22	11.57
Ilia	8 40	12.27
Branicĭca	9.02	12.57
Deva	9.32	1.45
Simeria (Piski)	10.12	2.58
Orăștia	10.47	3.46
Șibotŭ	11.14	4.20
Vințulŭ de josŭ	11.46	5.06
Alba-Iulia	12.21	6.15
Teiușŭ	12.53	7.00

Aradŭ-Timișóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.30
Aradulŭ nou	6.26	12.54
Németh-Ságh	6.51	1.19
Vinga	7.28	1.50
Orczifalva	7.49	2.12
Merczifalva	8.09	2.30
Timișóra	8.58	3.15

Simeria (Piski) Petroșenĭ

	Trenŭ omnibus
Simeria	3.08
Streiu	3.45
Hațegŭ	4.33
Pui	5.19
Crivadia	6.05
Banița	6.43
Petroșenĭ	7.00

Timișóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timișóra	12.25	5 00
Merczifalva	1.16	5.56
Orczifalva	1.34	6.16
Vinga	2.04	6.50
Németh-Ságh	2.25	7.11
Aradulŭ nou	2.54	7.44
Aradŭ	3.10	8.00

Petroșenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus
Petroșenĭ	8.56
Banița	9.37
Crivadia	10.09
Pui	10.48
Hațegŭ	11.26
Streiu	12.06
Simeria	12.37

Tipografia Alexi Brașovŭ.